

اهمیت برنامه ی تربیت شنوایی

اگر در سالهای اولیه ی زندگی کودک، شنوایی او تحریک نگردد؛ از توانایی شنیداری او کاسته خواهد شد. این امر اهمیت تحریک مدام و مستمر در سنین خردسالی را نشان می دهد. بنابراین به دنبال تشخیص افت شنوایی کودک (در اولین فرصت ممکن) باید وسیله ی کمک شنوایی (سمعک یا پروتز کاشت حلزون) متناسب با نوع و میزان افت شنوایی او تجویز گردد. کودک کم شنوا از لحظه ی دریافت سمعک یا پروتز کاشت حلزون باید "مهارت گوش دادن" را یاد بگیرد. کودک کم شنوا از شنیدن، گوش دادن و نهایتاً تقلید صدای دیگران زبان را فرا می گیرد بنابراین کودک کم شنوا نیز برای یادگیری زبان باید همین مراحل را طی کند. کودک کم شنوا به شرطی مهارت فوق را به دست می آورد که از وسیله ی تقویت کننده ی مناسب به صورت منظم و مستمر استفاده کند و به دنبال آن در برنامه ی توانبخشی فشرده ای که تمرکز اصلی آن روی گوش دادن به صدا است و نه دیدن، شرکت نماید. برنامه ی تربیت شنوایی با استفاده از الگوی رشد طبیعی مهارت های شنیداری، زبانی، گفتاری و شناختی کودکان شنوا طراحی شده است و مراحل اصلی آن شامل کمک به کودک شما در

آگاهی از صدا

آگاهی از مقدار بودن صدا

تقلید و توسعه ی آنچه شنیده است

درک شنیداری

مهارت های پیشرفته ی گوش کردن

در نهایت هدف برنامه ی توانبخشی حضور کودک کم شنوا در مهد کودکها و مدارس عادی است.

چند نکته ی آموزشی

❖ لازمه ی رشد و توسعه ی مهارت های زبانی و گفتاری کودک کم شنوا استفاده ی مداوم از وسیله ی تقویت کننده (سمعک یا پروتز کشت حلزون) در تمامی ساعات بیداری کودک کم شنواست (به استثنای زمان حمام) تا کودک قادر باشد از همه ی فرصت های یادگیری مهارت های زبانی و گفتاری استفاده کند.

❖ همواره از فاصله ی نزدیک به میکروفن سمعک کودک با او صحبت کنید (۱۵ سانتی متری) استفاده از این شیوه به ویژه هنگام شروع برنامه ی درمانی اهمیت بالایی دارد. به مرور کودک مهارت گوش کردن را یاد می گیرد تا بعد ها در شرایط دشوار شنیداری نظیر محیط های شلوغ و پر سر و صدا قادر باشد از باقیمانده ی شنوایی خود بیشترین بهره را ببرد.

❖ هنگام برقراری ارتباط با کودک تلاش کنید لب خوانی نکنید، تا کودک یاد بگیرد گفتار را از طریق گوش کردن دریافت و پردازش کند. برای این منظور می توانید اسباب بازی یا دست خود را به شیوه ای کاملاً طبیعی جلوی دهان خود قرار دهید؛ از طرفی مراقب باشید دستانتان یا شیء مورد نظر موجب کاهش شدت یا کیفیت صدا نشود.

❖ با اشاره ی دست به سمت گوش در هنگام شنیده شدن یک صدا توجه کودک را به آن جلب کنید و او را نسبت به منبع صدا آگاه کنید. کودک شما با خیره شدن، حرکت دادن چشم، اشاره کردن، برگرداندن سر و... به شنیدن صدا پاسخ می دهد. سعی کنید از هر فرصتی برای ایجاد ارتباط معنایی میان صدا و آنچه اتفاق می افتد، استفاده کنید.

❖ به دنبال موضوعات و بازی های مورد علاقه ی کودک باشید تا به این طریق توجه او را برای برقراری ارتباط، جلب کنید. همواره آغاز و پایان هر فعالیت را به او نشان دهید و سعی کنید با ایجاد علاقه در کودک توجه ارتباطی او را حفظ نمایید.

❖ همواره در مورد فعالیت های روزانه با کودک کم شنوا صحبت کنید و از هر فرصتی برای برقراری ارتباط و صحبت با او به منظور آموزش مهارت های زبانی استفاده کنید.

❖ با کودک کم شنوا کاملاً عادی (بدون هر گونه اغراق در حرکات لب، دهان و چهره) صحبت کنید. بلند صحبت کردن نه تنها کمکی به کودک کم شنوا نمی کند بلکه در برخی مواقع موجب افت کیفیت صدای سمعک نیز می گردد.

❖ ساکت نگه داشتن محیط ارتباطی و آموزشی کودک کم شنوا به ویژه در مراحل اولیه یادگیری مهارت گوش دادن بسیار مهم است.

❖ هنگام برقراری ارتباط با کودک کم شنوا سعی کنید با او تماس چشمی داشته باشید تا مهارت برقراری ارتباط را بیاموزد.

❖ در مراحل ابتدایی یادگیری مهارت گوش دادن، هنگام ارتباط با کودک خود از گفتار آهنگین (آواز گونه) استفاده کنید تا کودک با ویژگی های گفتاری مانند لحن، آهنگ، ریتم و... آشنا شود. با گذشت زمان و رشد مهارت های شنیداری سعی کنید به صورتی طبیعی تر با او صحبت کنید.

❖ همواره مراقب باشید در یک زمان بیش از یک نفر با کودک صحبت نکند.

❖ برخی از کودکان کم شنوا برای آنکه آواسازی کنند دائماً نیاز دارند مورد تشویق قرار بگیرند. به این منظور می توانید از حرکت دادن دست جلوی دهان کودک یا حرکت دادن عروسک استفاده کنید تا اشتیاق کودک به آواسازی بیشتر شود.

❖ در ارتباطات شفاهی دائماً جای گوینده و شنونده تغییر می کند؛ برای آموزش مهارت نوبت گیری به کودک کم شنوا می توانید از آواسازی استفاده کنید به این صورت که ابتدا به او سازی بپردازید و سپس چند لحظه منتظر بمانید تا او نیز پاسخ دهد.

❖ همواره کودک را به خاطر پاسخ های مناسب و صحیح در طول یک فعالیت با هدف آموزشی تشویق کنید و برای تشویق کلامی از جملات ساده و قابل فهم استفاده کنید. استفاده از جایزه برایش تشویق کودک به پاسخ دادن توصیه نمی شود و هر چه محدود تر باشد بهتر است زیرا کودک باید خود با انگیزه ی درونی پاسخ دهد و از بازی لذت ببرد.